

قتل از دیدگاه جرم شناسی

مؤلف: محمد نسیری

www.DEHSARA.com

- سرشناسه
 عنوان و نام پدیدآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 شابک
 وضعیت فهرست نویسی
 موضوع
 موضوع
 موضوع
 رده بندی کنگره
 رده بندی دیویی
 شماره کتابشناسی ملی
- : قنبری، محمد، ۱۳۴۵-
 : قتل از دیدگاه جرم شناسی / مؤلف محمد قنبری.
 : رشت : دمسار.
 : ۱۴۴ ص. : مصور (رنگی) ، جدول، نمودار.
 : ۳-۷۰۴-۱۹۷-۹۶۳-۹۷۸
 : فپیا
 : قتل -- پی جویسی
 : قتل -- ایران -- پی جویسی
 : قتل
 : ۹۴۰/ق۲/۷۹:HV۸۰
 : ۳۶۴/۵۶۱
 : ۲۹۹۷۳۲۶:

سپاسگزاری

سپاس بیکران خداوند یکتا را که راه پیمودن قطره کوچکی از دریای بی کران دانش را برایم مهیا ساخت.

برخود لازم می دانم به مصداق آیه شریفه «وَمَنْ لَّمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقَ لَمْ يَشْكُرِ الْخَالِقَ» از کسانی که در انجام این تالیف با صبر و حوصله و انجام مساعدتهای لازم حقیر رایاری نمودند تقدیر و تشکر نمایم.

✽ از استاد گرانقدر و ارجمند؛ جناب آقای دکتر سید حمید خدا داد حسینی که در زمینه چارچوب اصول و جمع آوری و جمع بندی مطالب راهنما و مشوق بودند.

✽ محقق ارزشمند و صاحب نظر در مسائل جنایی؛ امیر دکتر عبدالله هندیایی ریاست محترم دانشکده فرماندهی و ستاد دانشگاه علوم انتظامی ناجا که نظرات اصلاحی ایشان در ارتباط با تالیف رهگشا بود.

✽ استادان ارجمند جناب آقایان دکتر مجید رضایی راد و دکتر حسین وفادار که نظرات و انتقاداتشان بر غنای علمی اثر افزود.

✽ دوست، همکار و استاد پرمنزلی جناب آقای مهرداد صاحب سانه کار که در امر ویرایش و جمع بندی مطالب و ... متحمل تلاش و زحمات زیادی گردیدند.

✽ کلیه همکاران و دوستانی که در به ثمر رسیدن این اثر همکاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را دارم. لذا اگر مطلب ارزنده ای در این اثر باشد حاصل تلاش جمع مذکور بوده و اگر نواقصی هست افسوس که بضاعت اندک نگارنده سبب ساز شده است.

صفحه

عنوان

۱۱

پیشگفتار

فصل اول: تعاریف عملیاتی / قتل

۱۵

تاریخچه قتل

۱۷

قتل از منظر قرآن کریم

۱۹

انواع قتل از دیدگاه اسلام

۲۴

ویژگیهای کلی قتل عمد

۲۵

شیوه های ارتکاب قتل عمدی

۲۸

طبقه بندی انواع قتل در تحقیقات پلیسی

فصل دوم: بزه ها، آن قتل از دیدگاه جرم شناسی

۳۱

علل عمومی ارتکاب قتل

۳۲

مشخصات فردی قاتلین

۳۴

روش های اطلاع پلیس از وقوع قتل و اقدامات مقدماتی

۳۵

اقدامات تکمیلی پلیس برای شناسایی و دستگیری قاتلین

فصل سوم: نظریات جامعه شناسی قتل

۳۷

مکتب کارکردگرایی

۳۹

دیدگاه کنش متقابل

۴۱

نظریه تضاد

فصل چهارم: عوامل مؤثر بر موفقیت کار آگاهان کشف جرم

۴۳

تعاریف و مفاهیم موفقیت

۴۴

مراحل موفقیت

۴۴

نقش محیط پیرامونی در دستیابی به موفقیت

۴۵

رازهای موفقیت

۴۹

نکات مهم در تعیین اهداف سازمانی برای نیل به موفقیت

فصل پنجم: انگیزه وقوع قتل

۵۳

تعریف انگیزه وقوع جرم

۵۳

اهمیت شناخت انگیزه وقوع قتل

۵۵

نقش تشخیص هویت قربانی در تشخیص انگیزه قتل

۵۶

انگیزه های وقوع قتل عمد

فصل ششم: مدیریت صحنه قتل

۶۱	تعریف صحنه جرم
۶۱	تعریف بررسی صحنه وقوع جرم
۶۱	اهمیت صحنه جرم
۶۲	اقدامات مربوط به صحنه جرم
۶۳	سازماندهی تحقیقات در صحنه جرم
۶۴	مدیریت صحنه جرم
۶۶	صحنه قتل
۶۷	تحقیقات قتل از صحنه جرم آغاز می گردد
۶۸	بازرسی صحنه های قتل
۷۲	تجهیزات فنی
۷۳	فرماندهی در صحنه قتل

فصل هفتم: نقش قوه قضائیه در کشف قتل

۷۴	مفهوم و جایگاه دادسرا
۷۵	دلائل استنادی در کشف جرم
۷۷	اختیارات قضایی
۷۸	ضابطین و شرح وظایف آنها
۷۹	جرم مشهود و غیر مشهود
۸۰	اختیارات قضایی کارآگاهان در پی جویی پرونده های قتل

فصل هشتم: کارآگاه

۸۲	تعریف کارآگاه
۸۲	تعریف کارآگاه پی جویی قتل
۸۲	ویژگیهای کارآگاهان
۸۳	رتبه بندی کارآگاهان
۸۵	ساختار تشکیلات جنایی پلیس و وضعیت کشف جرم در ناجا
۹۰	بررسی اجمالی پلیس جنایی برخی از کشورهای جهان
۹۴	مقایسه ساختار پلیس جنایی ایران در مقایسه با کشورهای فوق اشاره
۹۶	جمع بندی و نتیجه گیری
۱۰۱	فهرست منابع

پیش گفتار:

میل به دانستن اینکه حقیقت چیست و چگونه می توان به حقیقت رسید همیشه در ذهن بشر وجود داشته و دارد. چنین کنجکاوی را در فلسفه «شناخت» یا معرفت گویند. معرفت شامل مهارت ها، عادات، اطلاعات، عقاید، احساسات و افکار است. پلیس بایستی این دانستن را در فرایند کشف جرم در تار و پود وجود خود نهادینه کند، زیرا: بزهکاری ریشه در تاریخ زندگی اجتماعی انسان دارد و به سبب همین استمرار جرم در بستر زمان است که «دورکیم» جامعه شناس فرانسوی نیمه ی اول قرن بیستم از آن به عنوان «پدیده ای عادی» و اجتناب ناپذیر در کنار سایر پدیده های زندگی اجتماعی یاد می کند. به عبارتی دیگر، همانگونه که جامعه ای بدون قانون و ضابطه وجود ندارد، اجتماع بشری که در آن جرم و جنایت اتفاق نیفتد و به تعبیر جامعه شناختی همه ی افراد بدون استثناء ارزش های حاکم بر جامعه را محترم شمرده و آنها را از آن خود شمارند، نیز جز در عالم خیال وجود خارجی ندارد. در این امروزه دنیا به این نتیجه رسیده است که جامعه ی بی جرم وجود ندارد و جرم اتفاق می افتد و مرتکب یا مرتکبینی دارد. لذا از آن می توان به عنوان یک پدیده پیچیده زیستی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، محیطی، روانی و حقوقی و یکی از بلایای بزرگ بشر در مقطع کنونی یاد کرد که حقوق شناسان و جامعه را در معرض خطر و ضرر جدی قرار می دهد. در این رهگذر یکی از وظایف پلیس، کشف جرم، جمع آوری دلایل و ارائه ی آن به دستگاه قضایی است. به تعبیری دیگر، وظیفه کارآگاهان کشف جرم، کشف حقیقت در بخشی از فرایند عمل مجرمانه است که چگونگی وقوع جرم را در اختیار دستگاه قضایی قرار می دهد بنابراین بایستی در بررسی های خود به فرایند، جمع آوری، آماده سازی، شناسایی و ارائه ی شواهد و مدارک برای تشخیص اینکه چه اقداماتی رخ داده و مسئول کیست ناظر باشد. برای رسیدن سریع تر و کامل تر به این فرایند، کسب یافته های علمی جرم در هریک از جرائم اهمیت بسزایی دارد. زیرا که دغدغه اصلی بزه دیده از یک سو، و عاملان کشف از سوی دیگر، کشف سریع و کامل جرائم وقوع یافته است و هر زمانی که جرم وقوع یافته کشف نشود و یا اینکه فاصله ی وقوع تا کشف به درازا بکشد انگشت اتهام و انتقاد عامه ی مردم به سوی پلیس نشانه می رود. از زاویه ای دیگر، کاهش فاصله ی کشف به وقوع از دیدگاه مولف، کاهش احساس امنیت را به دنبال دارد. بنابراین تمام نگاه ها بعد از وقوع جرم متوجه کارآگاهی است که وظیفه تعقیب و کشف جرم برابر قانون به وی محول می شود که اگر اقدامات او بر اساس شناخت با رعایت حدود و ثغور قواعد علمی و منطقی انجام گیرد و از انگیزه ی کافی نیز در این رابطه برخوردار باشد، کشف جرم به سهولت و با سرعت بیشتری انجام می پذیرد.

در بین جرائم، قتل نفس یکی از مهم ترین آنهاست که تمامیت جسمانی انسانها را همواره تهدید می کند و از بدو خلقت بشر تا به امروز امری مذموم شمرده شده و در کلیه قوانین کیفری، عمل مزبور جرم تلقی گردیده و مرتکب آن به شدیدترین وجه مورد مجازات قرار گرفته است. این جرم از یک طرف به اصل مصونیت و غیر قابل تعرض بودن حیات انسانی که عزیزترین ودیعه الهی است لطمه می زند و از طرفی دیگر، امنیت جامعه را متزلزل می سازد.

سابقه وقوع قتل را می توان تا سپیده دم تاریخ بشری به واپس برد. از هنگامی که آدم و حوا به علت ارتکاب عمل نهمی شده ای از بهشت رانده شدند و پسرشان قابیل، برادر خود هابیل را به قتل رسانید، جرم راه خود را آغاز کرد. بر همین اساس می توان گفت: قتل نفس از جمله جرائمی است که ریشه در پیدایش انسان در روی زمین دارد. شاید بتوان اولین جرم واقع در تاریخ زندگی بشر را قتل عمد تلقی نمود و از زمان کابیل بدست قابیل این اقدام شوم و ناپسند علیرغم تنفر و انزجار جاری که افراد بشر نسبت به وقوع آن داشته اند ادامه یافته است.

قتل توسط تمامی ادیان تقبیح گردیده و انسانها روش های شدید و مختلفی را جهت مبارزه با آن در پیش گرفته اند که در نظر گرفتن مجازات اعدام برای قاتلین یکی از این روش ها می باشد. چرا که به یغما رفتن حیات انسانها آن هم به وسیله توسط هموعان خود پدیده ای است ناگوار که دلها را از حول و هراس انباشته، احساسات پاک بشری را جریحه دار نموده و عده زیادی را نگران امنیت فردی و آسایش اجتماعی خود و خانواده ها، انسان ساخته و خسارات مادی و معنوی زیادی در جامعه وارد می نماید. در این میان چشم ها منتظر دستگیر شدن قاتل و قدرت، قاتل را شناسایی و دستگیر و برای اجرای مجازات به چنگال عدالت بپارند.

کارآگاهان کشف قتل ضمن آگاهی از آثار شوم و زیانبار چنین وقایعی و به منظور بازماندگان مقتولین و فرزندان بی سرپرست آنان و جنازه هایی که بعضاً به طرز فجیحی متلاشه گردیده یا سوزانده شده اند، از روی دلسوزی و احساس ترحم و عدالت جویی و به منظور انجام وظیفه، بیشتر از هر کس دیگری مصمم به کشف حقیقت و دستگیری جنایتکاران می گردند.

چنانچه این تصمیم قاطع برای کشف جنایت با علم و درایت توأم باشد، رسیدن به نتیجه مثبت واقعی در کوتاهترین زمان امکان پذیر خواهد بود در غیر این صورت احتمال دارد اقدام آنها سبب گرفتار شدن عده ای بی گناه، کشف نشدن جنایت و در نهایت تحمیل خستگی و فشار روانی سنگین بر آنان شود. از سوی دیگر، قتل از جمله جرائمی است که در اغلب موارد به صورت پنهانی و دور از چشم هر شاهدی بوقوع می پیوندد و معمولاً قاتل برای اجتناب از دستگیر شدن و فرار از مجازات به روش های مختلفی متوسل می شود.

همگام با پیشرفت فناوری، پیشرفت های غیر قابل انکاری نیز در روش های ارتکاب جرم بویژه جرم قتل توسط مجرمین پدید آمده است که کشف آنها به سادگی و بدون علم و آگاهی و بهره گیری

از اصول کشف علمی جرائم و استفاده از تجربیات گرانمایه پویندگان این راه امکان پذیر نمی باشد. لذا انتظار بر این است که کارآگاهان در بررسی این گونه پرونده ها از اسلوب و روش های علمی پیروی نموده تا در اندک زمان ممکن ضمن افزایش میزان دقت و کاهش اشتباهات بتوانند تحقیقات خود را به نتیجه برسانند.

مؤلف در اثر فوق به دنبال آن است که تا با پرداختن به تشریح و تحلیل علمی برخی از مولفه های مهم و تاثیرگذار در کشف جرم قتل، پی جویان این جرم را در کشف سریع تر و کامل تر آن یاری نماید. برخی از این مولفه ها عبارتند از: شناسایی انگیزه وقوع قتل در اولین گام از بررسی صحنه ی جرم، مدیریت صحیح و اصولی صحنه ی قتل، تجربه و مهارت بازپرس ویژه ی قتل، تجهیزات فنی جمع آوری ادله و حود در صحنه ی قتل و تفویض اختیارات بیشتر قضایی به کارآگاهان کشف قتل.

همچنین در اثر پیش رو، بر بیان نا، بخیچه ونحوه شکل گیری تشکیلات کارآگاهی وسازمان آگاهی ووضعیت فعلی آن، به بررسی تشکیلات جنایی ایران وچند کشور جهان پرداخته شده است. امید است که کتاب «قتل از دیدگاه جرم شناسی» در افزایش شناخت وآگاهی همکاران بنده مثمر ثمر واقع شده و توشه ای برای «یوم لا ینفع مال لا یون الا من اتی ا... یقلب سلیم» به حساب آید.

محمد قنبری

هزار و سیصد و نود و دو هجری شمسی